

Tóth Judit (Pécsi Tudományegyetem)

Feladatmegoldások vizsgálata történelemből a hangos gondolkodás módszerével

A hangos gondolkodás a gondolkodás verbalizálására szolgáló módszer, mely a 20. század második felében terjedt el a pszichológiai-neveléstudományi kutatásokban. Mivel a kognitív folyamatok feltárása alkalmas, ezért hatékonyan felhasználható annak megállapítására, hogy a diákok milyen gondolkodási műveletek és folyamatok útján oldanak meg feladatokat, és ez összhangban áll-e a tesztírói szándékkal.

A pilot kutatás célja annak feltárása, hogy a középszintű történelemérettségi tartalmi vizsgakövetelményeiben megfogalmazott kognitív követelmények (pl. a tanultak okok és következmények szerinti megkülönböztetése) mennyire állnak összhangban a tanulók válaszaival. Továbbá, hogy milyen a kognitív követelményekhez (itt: konstruktum) kapcsolódó releváns és irreleváns tényezők befolyásolják a feladatmegoldást.

A kutatásban 9 középiskola diákjai (n=37) vettek részt, akik hangosan gondolkodva oldottak meg két előre kiválasztott középszintű történelemérettségi egyszerű, rövid választ igénylő feladatot. A szinkron ki-kérdés során a döntésüket a diákok megindokolták. Az elemzés alapját a hangfelvétellel rögzített válaszok adják.

Az eredmények alapján a feladatfejlesztés professzionalizmusának szükségét mutatják. Míg a legtöbb diák (83%) sikeresen, minimális hibával (0 vagy 1) teljesítette a feladatot, a tanulók fele nehezen értette az állításokat, és a szemantikai szabályokra támaszkodva jutott helyes megoldásra. Ezenkívül a diákok egyharmada félreértette a feladatot és/vagy nem tudott különbséget tenni az ok és a következmény között. A forrásokat csak néhány diák használta, megerősítve a források gyakori illusztratív voltát.

Ezek az eredmények azt jelzik, hogy a történelem érettségi vizsga középszintű feladatainak átfogó pszichometriai fejlesztésére van szükség. Enélkül a történelmi ismeretek érvényes, megbízható mérése és értékelése, a teszteredmények értelmezése és a rendszer folyamatos finomhangolása aligha képzelhető el.